

# Financiën en doelmatigheidswinst 2019

Jaarlijkse rapportage over de kosten en doelmatigheidswinst in het waterbeheer

## 1 Kosten waterbeheer in Nederland

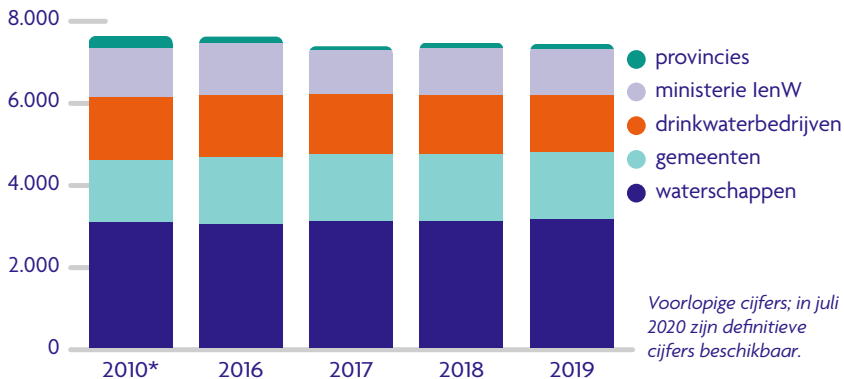
In 2019 bedroegen de totale kosten om Nederland te beschermen tegen overstromingen en te zorgen voor voldoende en schoon (drink)water 7,4 miljard euro. Dit is 0,7% minder dan in 2018. De kosten bij de waterschappen zijn licht gestegen, bij het Rijk, gemeenten, drinkwaterbedrijven en provincies licht gedaald. De kosten voor het waterbeheer worden via lokale belastingen, rijksbelastingen en drinkwatertarieven betaald door de huishoudens en bedrijven in ons land.

### Financiën

#### Uitgaven verdeeld over overheden



#### Miljoen euro per jaar, prijspeil 2019



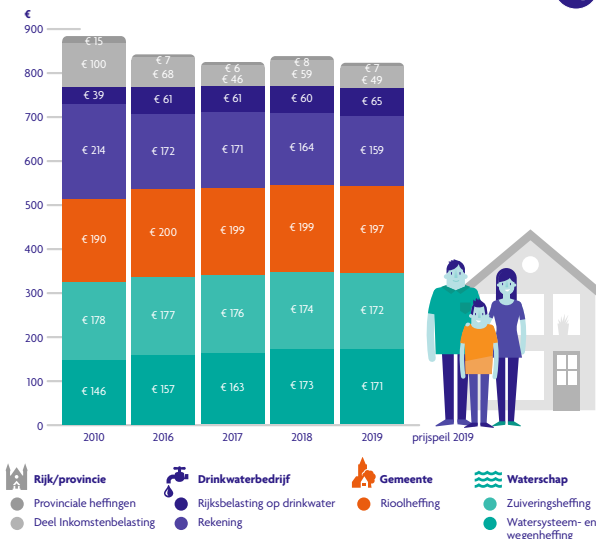
Figuur 1: Kosten van het waterbeheer verdeeld over overheden (prijspeil 2019)

## 2 Lastendruk voor burgers en bedrijven

Elk huishouden en bedrijf betaalt jaarlijks belastingen van de vier overheden die het waterbeheer in ons land uitvoeren en de drinkwaterrekening van het waterbedrijf. In 2019 betaalde een gezin met één kind in een koopwoning gemiddeld 821 euro voor het waterbeheer in Nederland.

## Lastendruk meerpersoonshuizen

Gemiddelde lasten voor watertaken voor een meerpersoonshuizen met koopwoning



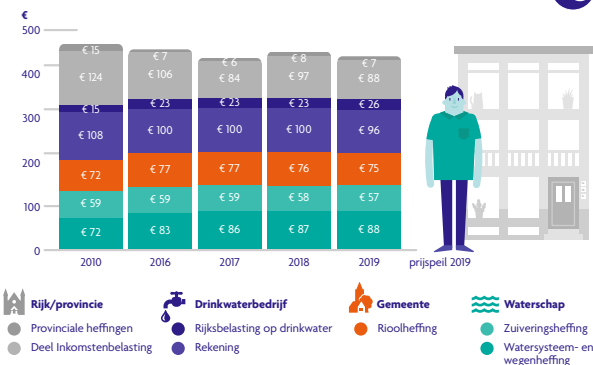
Figuur 2: Gemiddelde lasten voor watertaken van een meerpersoonshuizen met koopwoning (in euro's)

De gemiddelde lastendruk is ook berekend voor zes andere, veel voorkomende situaties in ons land. De onderstaande infographics geven voor elke situatie aan wat het huishouden of bedrijf gemiddeld in ons land betaalde aan:

- watersysteem- en weghenheffing aan het waterschap;
- zuiveringsheffing aan het waterschap;
- rioolheffing aan de gemeente;
- drinkwaterverbruik aan het drinkwaterbedrijf (om de kosten van de drinkwatervoorziening te dekken);
- rijksbelastingen die bovenop het drinkwatertarief komen (BTW en de Belasting op Leidingwater), die door de drinkwaterbedrijven ten behoeve van het Rijk worden geïnd;
- overige rijksbelastingen ten behoeve van de taken die het Rijk in het waterbeheer heeft;
- provinciale en rijksbelastingen ten behoeve van de watertaken van de provincies.

## Lastendruk eenpersoonshuizen

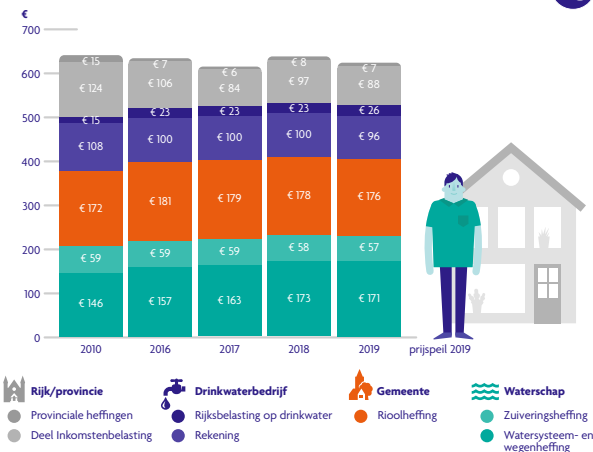
Gemiddelde lasten voor watertaken voor een eenpersoonshuizen met huurwoning



Figuur 3: Gemiddelde lasten voor watertaken van een eenpersoonshuizen met huurwoning (in euro's)

## Lastendruk eenpersoonshuizen

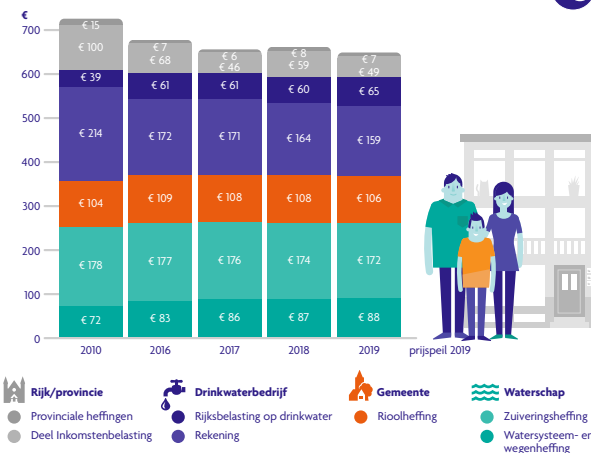
Gemiddelde lasten voor watertaken voor een eenpersoonshuizen met koopwoning



Figuur 4: Gemiddelde lasten voor watertaken van een eenpersoonshuizen met koopwoning (in euro's)

## Lastendruk meerpersoonshuizen

Gemiddelde lasten voor watertaken voor een meerpersoonshuizen met huurwoning



Figuur 5: Gemiddelde lasten voor watertaken van een meerpersoonshuizen met huurwoning (in euro's)

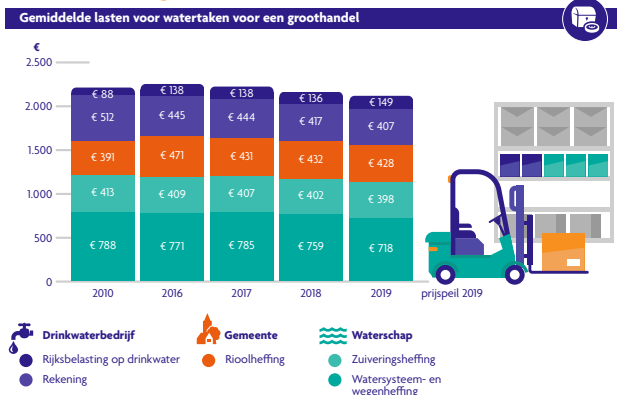
## Lastendruk agrarisch bedrijf

Gemiddelde lasten voor watertaken voor een agrarisch bedrijf



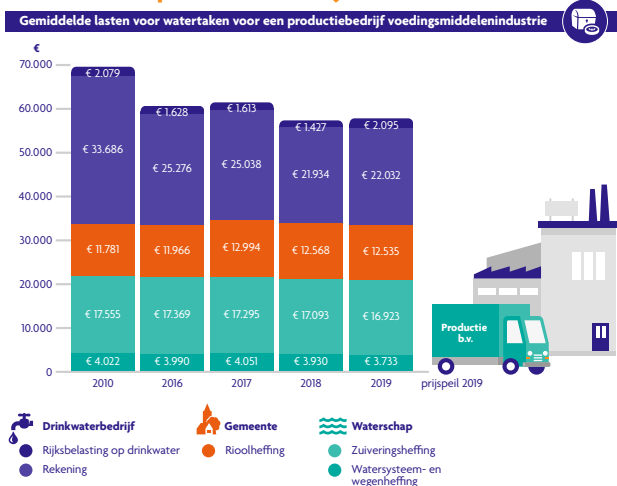
Figuur 6: Gemiddelde lasten voor watertaken van een agrarisch bedrijf (in euro's)

## Lastendruk groothandel



Figuur 7: Gemiddelde lasten voor watertaken van een groothandel (in euro's)

## Lastendruk productiebedrijf



Figuur 8: Gemiddelde lasten voor watertaken van een productiebedrijf in de voedingsmiddelenindustrie (in euro's)

De lastendruk als gevolg van de belastingen van de overheden met een rol in het waterbeheer en de tarieven voor drinkwater van de drinkwaterbedrijven is in de periode 2010-2019 min of meer stabiel gebleven. Dit betekent dat dit deel van de lastendruk zich dus met het inflatieniveau heeft ontwikkeld. De relatief grote stijging van de rijksbelastingen op het drinkwater in 2019 wordt veroorzaakt door de verhoging van de Rijksbelastingen op drinkwater (verhoging BTW, van 6% naar 9%, en hogere 'Belasting op Leidingwater').

Voor de drie weergegeven bedrijfssituaties – agrarisch bedrijf, groothandel en productiebedrijf – is het niet mogelijk om betrouwbaar aan te geven hoeveel belasting aan het Rijk en provincies werd betaald voor watertaken. Op basis van de uitgaven van het Rijk en provincies kan wel het totale bedrag aan belastingen worden afgeleid wat bedrijven in Nederland in betalen voor de watertaken van het Rijk en provincies.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rijksbelastingen voor watertaken Rijk	194	198	174	216	292	234	268	224	235	239
Provinciale en Rijksbelastingen ten behoeve van watertaken provincies	15	12	7	9	9	8	8	6	9	8

*Figuur 9: Rijks- en provinciale belastingen voor bedrijven in Nederland m.b.t. watertaken van het Rijk en Provincies (in miljoenen euro's, prijspeil 2019)*

### 3. Lastenontwikkeling en doelmatigheidswinst

In onze laaggelegen delta worden voortdurend maatregelen genomen in het watersysteem om de veiligheid, volksgezondheid en woonbaarheid te garanderen. De overheden met een rol in het waterbeheer en de drinkwaterbedrijven hebben in 2011 in het Bestuursakkoord Water afgesproken om de kostenstijging te beperken (doelmatigheidswinst) zodat de noodzakelijke maatregelen genomen kunnen worden én de belastingen en drinkwatertarieven voor huishoudens en bedrijven betaalbaar blijven. Dit realiseren zij door het vergroten van de doelmatigheid door meer en intensievere samenwerking en interne besparingen. De doelmatigheidswinst die de waterbeheerders en de drinkwaterbedrijven nastreven, loopt op tot minstens 750 miljoen euro per jaar in 2020 ten opzichte van de kostenontwikkeling die werd verwacht in 2010.

De overheden en drinkwaterbedrijven monitoren de gerealiseerde lastenontwikkeling en doelmatigheidswinst via de volgende drie parallelle sporen:

**Spoor 1:** Ontwikkeling van de lokale lasten en kosten.

**Spoor 2:** Doelmatigheidswinst in de praktijk.

**Spoor 3:** Ontwikkeling van de geleverde prestaties.

Ieder jaar wordt over de eerste twee sporen gerapporteerd in de Staat van Ons Water. In het jaar nadat de drie benchmarks in de waterketen (drinkwater, riolering en rioolwaterzuivering) zijn verschenen, wordt over alle sporen gerapporteerd. De volgende en laatste rapportage verschijnt begin 2021, waarin over alle sporen wordt gerapporteerd. In deze rapportage volgen de ontwikkelingen over de sporen 1 en 2 in 2019.

#### Spoor 1: Ontwikkeling van de lokale lasten en kosten

In het eerste spoor worden de belastingopbrengsten of kosten van de waterbeheerders en de drinkwaterbedrijven vergeleken met de prognose uit het BAW. Als de werkelijke ontwikkeling lager is dan de prognose inclusief doelmatigheidswinst, geeft dit aan dat er voldoende doelmatigheidswinst wordt behaald.

# Doelmatigheidswinst

Bestuursakkoord Water 2011



## Doelstelling

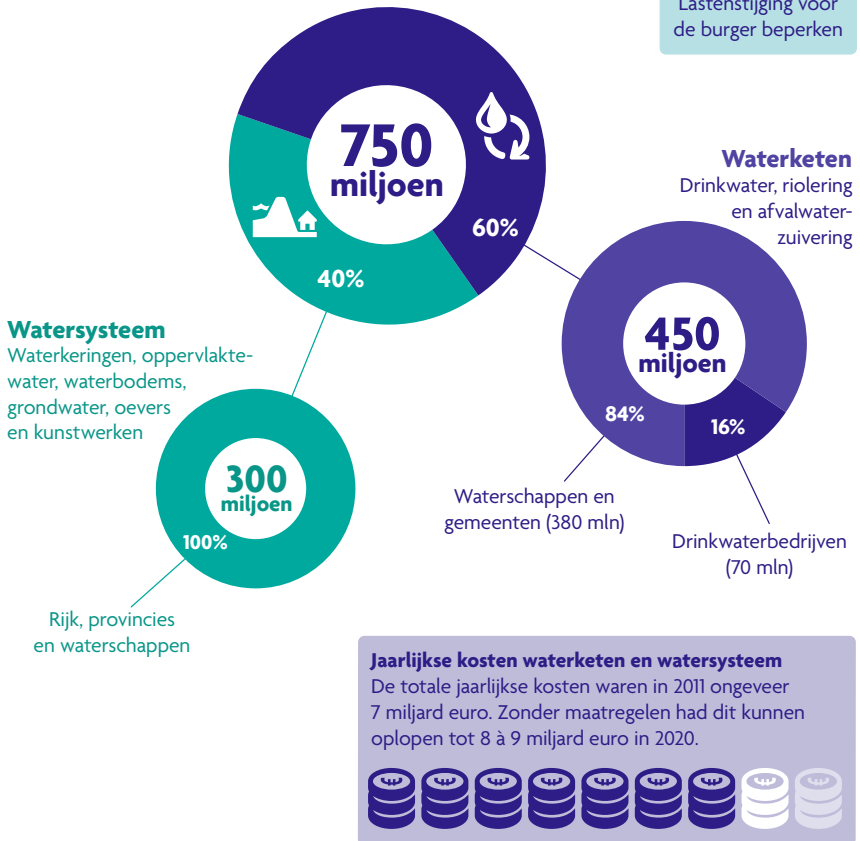
Nastreven doelmatigheidswinst, oplopend tot 750 miljoen/jaar in 2020

## Periode



## Doel

Lastenstijging voor de burger beperken

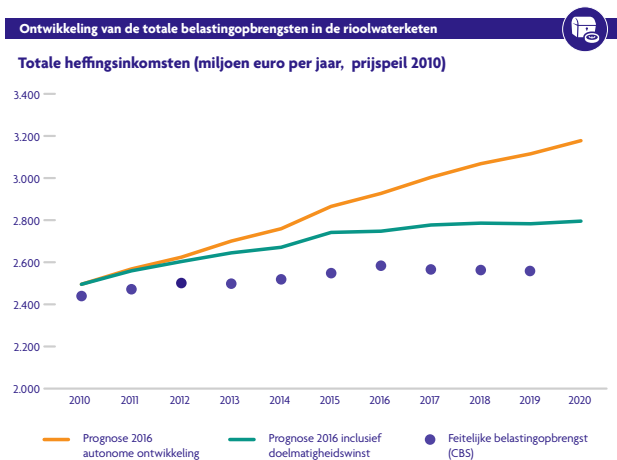


Figuur 10: Onderverdeling doelmatigheidswinst

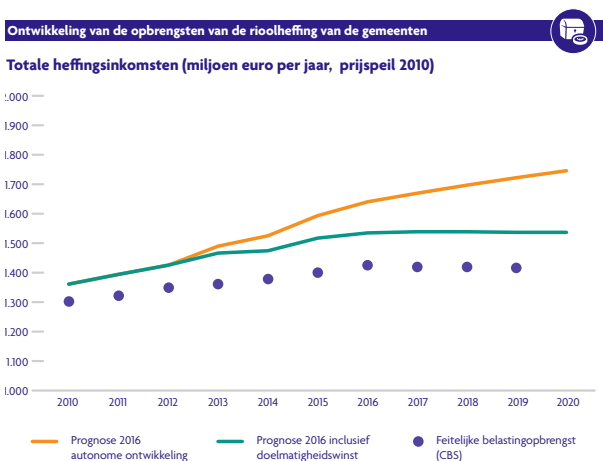


## Belastingopbrengsten rioolwaterketen

De grafieken hieronder laten de relatie zien tussen de feitelijke ontwikkeling (blauwe stippen), de oorspronkelijke prognose (rode lijn) en de prognose inclusief de doelmatheidsdoelstelling (groene lijn) van de opbrengst van de rioolheffing van de gemeenten en de zuiveringsheffing van de waterschappen. Uit deze grafieken blijkt dat de trend van een gematigde stijging van de hefvingen voor de rioolwaterketen ook in 2019 is voortgezet. De besparingen op de heffingsinkomsten worden tot nu toe sneller gerealiseerd dan bij het afsluiten van het BAW werd ingeschat. In 2019 waren de werkelijke belastingopbrengsten van de waterschappen en gemeenten in de rioolwaterketen 550 miljoen euro lager dan de 'BAW-prognose zonder doelmatigheidswinst'.



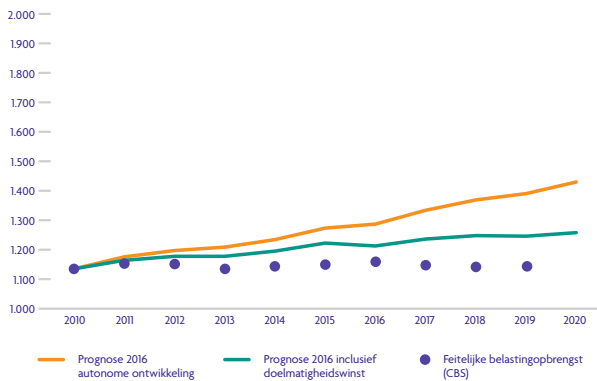
Figuur 11: Ontwikkeling van de totale belastingopbrengsten in de rioolwaterketen (prijspeil 2010)



Figuur 12: Ontwikkeling van de heffingsinkomsten van de rioolheffing van gemeenten (prijspeil 2010)



## Totale heffingsinkomsten (miljoen euro per jaar, prijspeil 2010)



Figuur 13: Ontwikkeling van de opbrengst van de zuiveringsheffing van de waterschappen (prijspeil 2010)

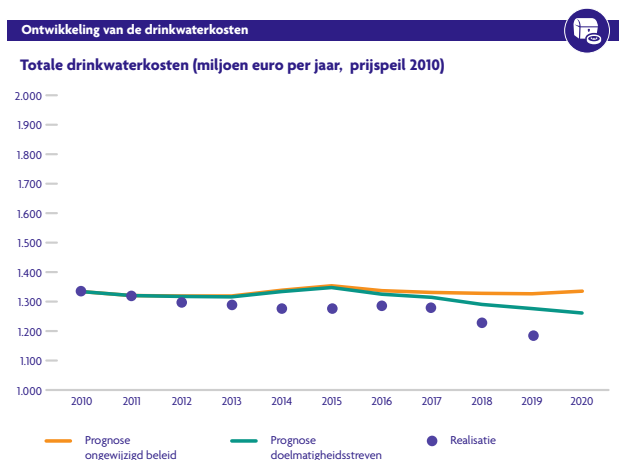
De besparingen zijn mede te danken aan het toepassen van een andere investeringsstrategie. Belangrijke onderdelen zijn:

1. De strategie is gebaseerd op het intensiever meten en monitoren van riool- en regenwaterstromen. Het inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de rioolwaterketen neemt hierdoor toe. Op basis van dit inzicht en het beter benutten van de beleidsvrijheid van gemeenten en waterschappen (lokaal maatwerk in plaats van het dogmatisch toepassen van (generieke) normen), worden nut en noodzaak van investeringen beter in beeld gebracht dan voorheen.
2. Door toepassing van assetmanagement blijkt dat de technische levensduur van infrastructuur vaak aanzienlijk langer is dan waarvan ten tijde van de bouw werd uitgegaan. In combinatie met risicogestuurd onderhoud, waarmee onderhoud al uitgevoerd wordt voordat zich een storing voordoet, wordt de technische levensduur optimaal benut met behoud van bedrijfszekerheid.
3. Gemeenten en waterschappen stemmen beleid en investeringsbeslissingen steeds meer op elkaar af, waardoor vaker gezamenlijke besluiten en investeringsbeslissingen worden genomen. Zo kan het voor een waterschap aantrekkelijk zijn om een financiële bijdrage te leveren aan een investering in een rioleringsstelsel van een gemeente als daarmee een duurdere uitbreiding van een rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt voorkomen.

Als gevolg van het toepassen van deze aangepaste investeringsstrategie zijn investeringsprogramma's aangepast, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd dat dit geen negatieve gevolgen voor de prestaties heeft.

## Drinkwaterkosten

De kosten van de drinkwaterbedrijven ontwikkelden zich in 2019 gunstiger dan in de BAW-prognose. Dit komt doordat besparingen versneld zijn doorgevoerd en extra besparingen zijn gerealiseerd in de operationele bedrijfsvoering. De investeringen van veel bedrijven stijgen, maar blijven op sectorniveau nog iets achter bij de prognose door verbeteringen in het assetmanagement. Alle drinkwaterbedrijven hebben hierbij het uitgangspunt gehanteerd dat bijstellingen van het investeringsprogramma niet tot een lagere kwaliteit van de taakuitvoering en dienstverlening mag leiden. In 2019 waren de werkelijke kosten van de drinkwaterbedrijven 130 miljoen euro lager dan de 'BAW-prognose zonder doelmatigheidswinst'.



Figuur 14: Ontwikkeling van de drinkwaterkosten (prijspeil 2010)

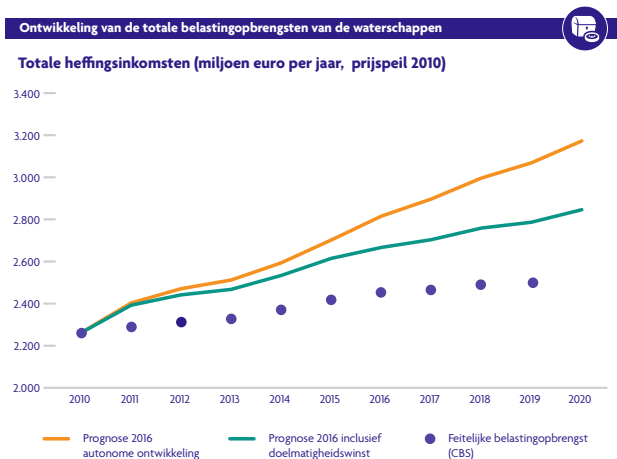
## Totale belastingopbrengst waterschappen

In 2011 is in het BAW afgesproken dat sommige uitgaven voor rekening komen van de waterschappen, die voorheen door andere overheden werden betaald. De waterschappen hebben de muskusrattenbestrijding overgenomen van de provincies, wat voorheen voornamelijk werd bekostigd via het Provinciefonds. Tot 2011 werd het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) volledig bekostigd uit de Rijksbegroting. Vanaf 2011 betalen de waterschappen hieraan mee. In 2019 bedroeg de bijdrage van de waterschappen aan het HWBP 194 miljoen euro.

De belastingopbrengsten van de waterschappen stijgen veel minder dan verwacht bij het afsluiten van het BAW. De gematigde stijging wordt deels veroorzaakt door de doelmatigheidsinitiatieven die de waterschappen ontplooiën, zowel in eigen huis als met andere partners. Ook hebben de waterschappen in 2011 een deel van de toegenomen kosten ten laste van de reserves gebracht en niet doorberekend aan de belastingplichtigen. In de prognose werd ervan uitgegaan dat alle extra kosten direct in de belastingopbrengst zouden komen.

Hierdoor werd in 2011 direct een structureel grote voorsprong genomen ten opzichte van de prognose.

In 2019 waren de totale werkelijke belastingopbrengsten van de waterschappen 560 miljoen euro lager dan de 'prognose zonder doelmatigheidswinst' zoals verwacht in het BAW. Na aftrek van het verschil in belastingopbrengsten in de rioolwaterketen, blijkt dat de belastingopbrengsten voor het watersysteem 310 miljoen euro lager waren dan verwacht in BAW-prognose..



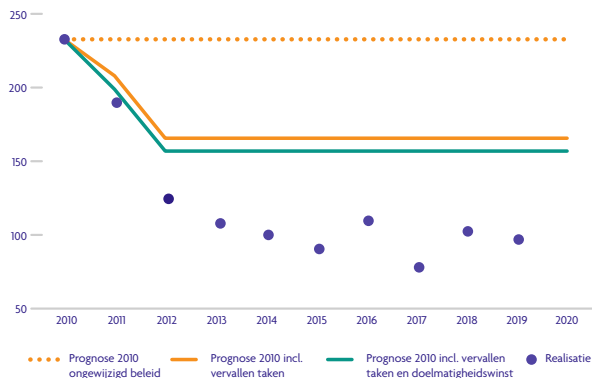
Figuur 15: Ontwikkeling van de totale belastingopbrengsten van de waterschappen

### Ontwikkelingen bij de provincies

De kosten voor het waterbeheer bij de provincies zijn de afgelopen jaren sterk gedaald. Deze daling komt onder meer door de overdracht van de muskusrattenbestrijding naar de waterschappen in 2011, waardoor de kosten voor de provincies met 25 miljoen euro per jaar zijn gedaald in vergelijking met de periode daarvoor. Ook is vanaf 2012 de integratie-uitkering rivierdijkversterkingen/hoofdwaterkeringen vervallen en een structurele korting van circa 42 miljoen euro doorgevoerd op het Provinciefonds. In 2019 waren de kosten ruim 100 miljoen euro lager dan ten tijde van het opstellen van het BAW. Naast de toegenomen efficiency waarmee de afgesproken doelmatigheidswinst van 9 miljoen euro per jaar is bereikt, is deze afname veroorzaakt door diverse wijzigingen in het beleid en ambities van de provincies.



## Totale kosten (miljoen euro per jaar, prijspeil 2010)



Figuur 16: Ontwikkeling van de kosten van watertaken van provincies (in miljoenen euro's, prijspeil 2010)

### Ontwikkelingen bij Rijkswaterstaat

De uitgaven van Rijkswaterstaat (RWS) zijn onderdeel van de begroting van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De doelmatigheidsdoelstelling in het kader van het BAW maakt onderdeel uit van het totaalpakket aan efficiëncymaatregelen van 800 miljoen euro per jaar ter dekking van de onderhoudsopgave tot en met 2020. De Tweede Kamer wordt hierover jaarlijks geïnformeerd in een bijlage bij de Infrastructuurbegroting van IenW. De verwachte prognoserealisatie bedraagt 815 - 820 miljoen euro per jaar in de Infrastructuurbegroting 2020. De beoogde efficiëncymaatregelen worden dus ruimschoots gerealiseerd. Voor het hoofdwatersysteem heeft RWS de daling gerealiseerd door een daling van de prijs voor zandsuppleties door middel van een andere wijze van aanbesteden.

### Beoogde doelmatigheidswinst Rijkswaterstaat (miljoen euro per jaar)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaalbedrag	-	-	5,0	6,0	7,0	9,5	24,5	24,5	24,5	24,5	24,5

Figuur 17: Ontwikkeling beoogde doelmatigheidswinst Rijkswaterstaat

### Spoor 2: Doelmatigheidswinst in de praktijk

*Samenwerking in de waterketen (gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven)*

De afgesproken doelmatigheidswinst in de waterketen komt grotendeels tot stand door afstemming van taken tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. De gemeenten en waterschappen hebben hun krachten gebundeld in 49 regio's, waarbij ook de drinkwaterbedrijven zijn betrokken. Op de website [www.samenwerkenaanwater.nl](http://www.samenwerkenaanwater.nl)

zijn vele praktijkvoorbeelden te vinden die illustreren hoe er regionaal bijdragen worden geleverd aan doelmatigheid, kwaliteitsverbetering en vermindering van kwetsbaarheid van de organisaties die actief zijn in de waterketen. De aanvullende afspraken BAW die op 31 oktober 2018 zijn vastgesteld zullen bijdragen aan betere resultaten op de doelen kwaliteit en personele kwetsbaarheid. Daarnaast wordt in de samenwerking aangehaakt bij actuele ontwikkelingen zoals cybersecurity, uitwisseling van data/informatie, de invoering van de Omgevingswet en de aandacht voor de vitaliteit en overstromingsrisico's van de rioolwaterketen. Ook is blijvende aandacht nodig voor beperkingen die uit wet- en regelgeving voortvloeien.

Unie van Waterschappen, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Vereniging van Waterbedrijven in Nederland stimuleren en faciliteren regionale samenwerkingsverbanden die ook gebruik kunnen maken van de community om kennis met elkaar te delen, bijvoorbeeld met het digitale platform [www.samenwerkenaanwater.nl](http://www.samenwerkenaanwater.nl). De voortgang en het tussentijdse resultaat van de samenwerking worden jaarlijks in beeld gebracht, waarvan de resultaten met peildatum eind 2019 hieronder zijn vermeld.

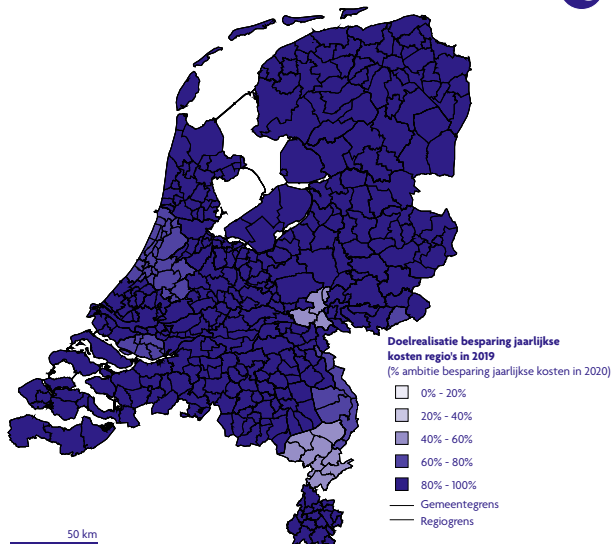
### **Kostenbesparing**

Figuur 18 geeft de doelrealisatie van de besparing op de jaarlijkse kosten per regio voor de gemeenten en waterschappen aan het eind van 2019 weer. De doelrealisatie is uitgedrukt in een percentage ten opzichte van de ambitie voor 2020 die de regio's hebben vastgelegd in plannen.

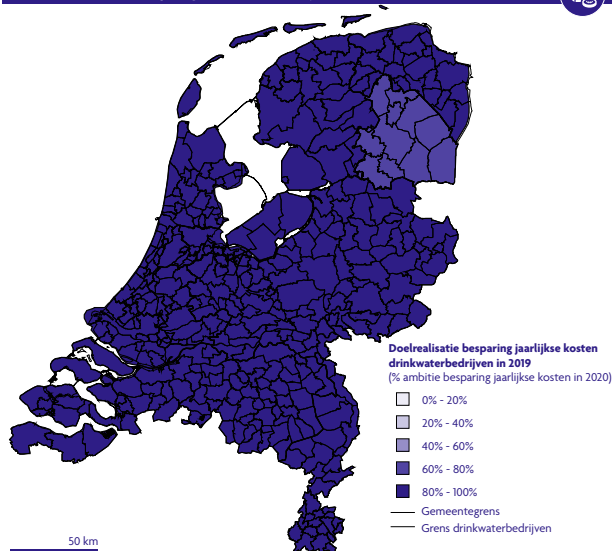
Wanneer we de door de regio's aangeleverde cijfers optellen, blijkt dat zij op dat moment 101% van de door hen zelf beoogde kostenbesparing in de rioolwaterketen hadden gerealiseerd.

Figuur 19 geeft hetzelfde inzicht voor de drinkwaterbedrijven weer. De getotaliseerde gerealiseerde kostenbesparing van de drinkwaterbedrijven bedroeg eind 2019 225% van hun eigen ambitie voor het jaar 2020.

Naast op het gebied van doelmatigheid zetten gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven ook concrete stappen om de kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken in de waterketen te verhogen en de personele kwetsbaarheid te verminderen.



Figuur 18: Doelrealisatie kostenbesparingen samenwerkingsregio's van gemeenten en waterschappen (realisatie eind 2019 t.o.v. ambitie in 2020)



Figuur 19: Doelrealisatie kostenbesparingen drinkwaterbedrijven (realisatie eind 2019 t.o.v. ambitie in 2020)

## Verbetering kwaliteit

De kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken (en keuzes die daarbij aan de orde zijn) vormt een belangrijke bouwsteen voor de te realiseren kostenbesparingen. Dat geldt voor de periode tot en met 2020 en daarna. Belangrijke partijen hierbij zijn de kennisinstituten van de gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Voorts geldt dat bij de organisaties innovatie een speerpunt is. Belangrijke ontwikkelingen van de afgelopen jaren in het zuiveringsbeheer zijn met name de Nereda technologie (ruimte- en energiebesparend), het modulair bouwen, het opwekken van energie, het terugwinnen van (grond)stoffen en het hergebruik van water. Daarnaast zijn benchmarks een belangrijk instrument om het kwaliteitsniveau van de organisaties onderling te monitoren. De uitkomsten worden gebruikt om de eigen bedrijfsprocessen verder te optimaliseren en te professionaliseren.

Voor de rioolwaterketen, waarin de gemeenten en waterschappen actief zijn, geldt dat inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de keten leidt tot optimale beheer- en investeringsbeslissingen bij vervanging van voorzieningen (riolering, gemalen, zuiveringen e.d.), bij het realiseren van de opgaven klimaatadaptatie en waterkwaliteit en bij maatregelen in het dagelijks beheer (o.a. reinigen en inspecteren). De Aanvullende afspraken BAW gaan onder andere in op het gegevensbeheer (standaardiseren en uitwisselen). Hiermee versterken de partijen het fundament voor doelmatige beheer- en investeringsbeslissingen.

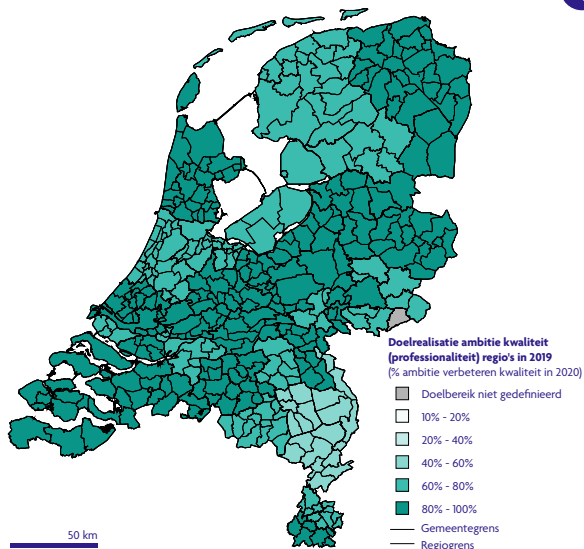
Kwaliteit van de dienstverlening is voor de drinkwaterbedrijven topprioriteit en zij werken dan ook voortdurend aan het vergroten van hun professionaliteit. Dat gebeurt bijvoorbeeld door kwaliteitscertificering en daaraan gekoppelde interne kwaliteitsaudits. Tenslotte is training en opleiding een speerpunt bij alle bedrijven.

De regio's en drinkwaterbedrijven hebben ook voor het thema kwaliteit ambities geformuleerd. Figuur 20 en figuur 21 geven de doelrealisaties weer van deze ambities voor respectievelijk de gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven aan het eind van 2019.

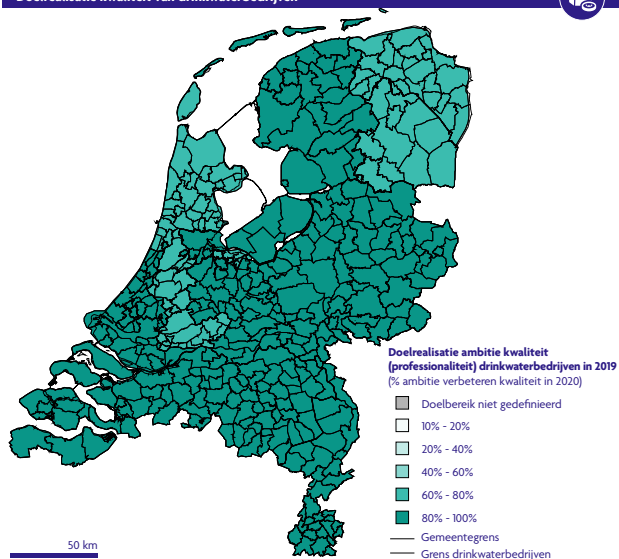
Voor de gemeenten en waterschappen geldt dat de regio's gemiddeld inmiddels 77% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd op het gebied van kwaliteit. Uit het kaartbeeld blijkt dat een aantal regio's goed op koers ligt om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren.

Voor de drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie 76%, wat betekent dat zij eveneens zeer behoorlijk op koers liggen wat betreft het halen van de eigen kwaliteitsdoelstellingen.





Figuur 20: Doelrealisatie kwaliteit van samenwerkingsregio's gemeenten en waterschappen (realisatie eind 2019 t.o.v. ambitie 2020)



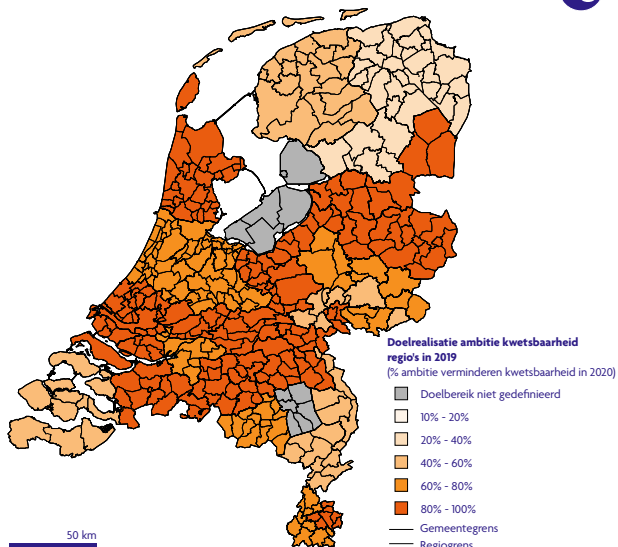
Figuur 21: Doelrealisatie kwaliteit van drinkwaterbedrijven (realisatie eind 2019 t.o.v. ambitie 2020)

## Personele kwetsbaarheid

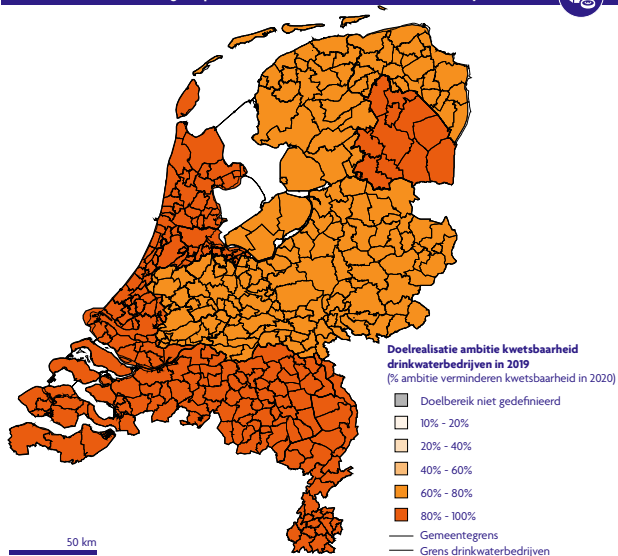
De regio's en drinkwaterbedrijven hebben ook voor het thema personele kwetsbaarheid ambities geformuleerd. Voor de gemeenten en waterschappen gaat het onder andere om gezamenlijke kennisontwikkeling, specialisatie in regionaal verband en uitwisseling van personeel. Het verminderen van kwetsbaarheid leidt tot het garanderen van continuïteit in de uitvoering van de beheertaken en tot een verhoging van de kwaliteit ervan (professionaliteit). Ook de drinkwaterbedrijven werken hard aan het verlagen van de personele kwetsbaarheid van hun organisaties. Kennis wordt vastgelegd in managementsystemen, er is veel aandacht voor kennisoverdracht bij de medewerkers en tussen de bedrijven onderling worden kennis en ervaringen structureel uitgewisseld. De Aanvullende afspraken BAW benadrukken onder andere dat de waterbeheerders aan studenten mogelijkheden voor stages en afstudeeropdrachten aanbieden.

Figuur 22 en figuur 23 (volgende pagina) geven de doelrealisaties weer van de ambities op het terrein van personele kwetsbaarheid voor de regio's van gemeenten en waterschappen respectievelijk drinkwaterbedrijven.

Gemeenten en waterschappen hebben aan het eind van 2019 gemiddeld 73% gerealiseerd van de ambitie op het gebied van personele kwetsbaarheid. Een aantal regio's ligt goed op koers om haar doelstellingen in 2020 te realiseren. De drinkwaterbedrijven hebben gemiddeld 79% gerealiseerd van de ambities, waaruit blijkt dat ook zij zeer behoorlijk op koers liggen.



Figuur 22: Doelrealisatie vermindering van personele kwetsbaarheid van samenwerkingsregio's gemeenten en waterschappen (realisatie eind 2019 t.o.v. ambitie in 2020)



Figuur 23: Doelrealisatie vermindering van personele kwetsbaarheid van drinkwaterbedrijven (realisatie eind 2019 t.o.v. ambitie in 2020)

### **Overige doelmatigheidswinst drinkwaterbedrijven**

Buiten de waterketen werken drinkwaterbedrijven ook veel samen met andere organisaties om de doelmatigheid te vergroten en de kosten en overlast voor de burger te verminderen. Concreet gebeurt dat in alle regio's met nutsbedrijven, waarbij het doel is om de overlast bij het openleggen van de straat voor de burger en bedrijven zo laag mogelijk te houden. In toenemende mate wordt daarbij gewerkt met gecombineerde werkzaamheden van verschillende nutsfuncties (water, gas, elektra, kabels), waarbij ook aanbesteden, projectmanagement en toezichthouden steeds vaker gezamenlijk worden opgepakt.

### **Doelmatigheidswinst waterschappen buiten de waterketen**

Ook buiten de waterketen genereren de waterschappen extra doelmatigheidswinst in het waterbeheer. Dit gebeurt door maatregelen in de eigen organisatie en door de samenwerking met andere waterschappen, gemeenten, Rijk en provincies te verbreden en te intensiveren.

### **Doelmatigheidswinst provincies**

Door provincies wordt doelmatigheidswinst behaald door intensievere samenwerking met waterschappen op het gebied van ruimtelijke planvorming. Concrete voorbeelden uit de praktijk bevestigen dat het BAW daadwerkelijk leidt tot meer samenwerking, efficiency en andere benaderingen die zich uitdrukken in doelmatigheidswinst. Het BAW vormt in de praktijk dus een duidelijke impuls voor de samenwerking.

### **Doelmatigheidswinst Rijkswaterstaat**

Rijkswaterstaat heeft zich binnen de scope van het hoofdwatersysteem gecommitteerd aan een doelmatigheidswinst van 24,5 miljoen euro per jaar. De doelmatigheidsdoelstelling maakt onderdeel uit van het totaalpakket aan efficiency maatregelen van 800 miljoen euro per jaar waarmee de kosten voor het beheer en onderhoud beheersbaar blijven. Voor het hoofdwatersysteem realiseert RWS de efficiency door een daling van de prijs voor zandsuppleties via een andere wijze van aanbesteden. Er worden langjarig en meerdere percelen tegelijk aanbesteed voor een contractperiode met meer concurrentie. Daarnaast beoogt RWS besparingen te realiseren door het meerjarig contracteren van het overige variabel onderhoud bij het hoofdwatersysteem. De beoogde besparing op de kustzandsuppleties voor de periode tot en met 2019 is gerealiseerd. Voor de periode tot 2020 is de prognose dat ook dan de besparing wordt behaald, maar de ontwikkeling van de markt en economie hebben hier een grote invloed op. Deze veroorzaken dat de prognose een beperkte betrouwbaarheid heeft.

## Conclusie lastenontwikkeling en doelmatigheidswinst

Waterschappen, gemeenten, provincies, Rijk en drinkwaterbedrijven hebben in 2011 in het BAW afgesproken om een gezamenlijke doelmatigheidswinst te realiseren oplopend tot ten minste 750 miljoen euro per jaar in 2020. Deze rapportage laat zien deze afspraak is ingevuld door met name meer en betere samenwerking, toegenomen efficiency, verbeterd assetmanagement en gezamenlijke investering(sbeslissing)en van waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven. Verbeterd assetmanagement en gezamenlijke investeringsbeslissingen leidden tot enige verlaging van de investeringen bij waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven. De waterschappen brachten daarnaast een deel van de kostentoeename in verband met het overnemen van taken van andere overheden 2011 ten laste van de reserves en hebben dit deel van de kostentoeename dus aanvankelijk niet doorberekend aan de belastingplichtigen.

In 2019 bedroeg de doelmatigheidswinst in de waterketen circa 680 miljoen euro en in het watersysteem circa 345 miljoen euro. De totale gerealiseerde doelmatigheidswinst bedraagt hiermee vooralsnog ruim 1 miljard euro. Dit is dus meer dan de doelstelling in het BAW. Hierbij geldt wel dat er conform gemaakte afspraken in 2021 nog een correctie op de cijfers plaatsvindt voor autonome ontwikkelingen, waardoor ook de behaalde doelmatigheidswinst nog bijgesteld kan worden. Het feit dat de doelstelling tot op heden ruimschoots wordt gerealiseerd, leidt er toe dat de lasten voor inwoners en bedrijven minder toegenomen zijn dan zonder het BAW het geval zou zijn geweest.

Uit de benchmarks over het jaar 2018 en 2019 zal blijken hoe de prestaties zich ontwikkelen in relatie tot de doelmatigheidswinst. De resultaten uit de benchmarks én de correctie van de cijfers voor de autonome ontwikkelingen worden in de volgende (en laatste) rapportage van het BAW verwerkt, die in 2021 verschijnt.